

resnici očitane. Na krajne šolske svete dopisujejo naši c. kr. okrajni šolski sveti, odnosno naši gg. c. kr. okrajni glavarji, oziroma naši gg. c. kr. okrajni šolski nadzorniki še v slovenskem jeziku, a šolskim vodstvom — Bog čuvaj — vse nemško, še tinta bi bila kmalu nemška! Prosimo ponižno: s kako pravico? Ali ni to izzivanje, ali ni to indirektno zaničevanje našega slovenskega jezika, preziranje slovenskega naroda? — Tu bi bilo pač na mestu, vam, gospoda, napovedati štrajk, t. j. vam na noben nemški dopis ne odgovoriti! Zavedno in napredno učiteljstvo naj tudi tako storil! Čemu bi nemškutarili nemški birokraciji na ljubo!

Naravnost smešno je, ako govorite o spoštovanju narodne enakopravnosti, a v praksi pa dajete isti enakopravnosti gorke zausnice, prezirajoč jezik, ki ga govori ogromna večina prebivalstva. Kje je tu doslednost, kje zakonito zajamčena pravica? Naj bi se obratno zgodilo kaj enakega v drugi deželi, recimo na Češkem ali Moravskem ali pa na Primorskem, to bi bil krik in vik, ves Izrael bi bil pokonci, in stavimo, da bi se primerile demonstracije v vseh slojih ljudstva. A pri nas! Nas smejo biti v obraz, naš jezik smejo uradno prezirati. Slovenca poznajo le, kadar plača davke in gre na vojsko. Pour la patrie! O, sveta ironija, ki je tembolj pekoča, ker prihaja z mesta, kjer bi morali čuvati ravnopravnost. Stari »cof« še ni umrl. To nam priča ravno dejstvo, da mislijo pri nas v naši blaženi Avstriji, da ne more živ krst izhajati brez nemščine.

Morebiti je pa ta točka v programu naše avstrijske politike, one politike, ki slepo in nerazumno na slovanskem jugu krepí nemški živelj, zidaje nemški most do Adrije.

Kritikujoči glasovi.

Šolstvo v Istri.

V tržaški »Eдинosti« z dne 11. t. m. čitamo ta donesek k ilustraciji razmer v istrskem šolstvu: Zalostno, a vendar resnično, da je tudi v naši bližnji občini dekanski mnogo otrok brez najpotrebnejšega pouka. Vasi Podpič, Zadnjigrad, Zazid itd. imajo gotovo blizu 100 za šolo godnih otrok, ki pa, žalibog, ne poznajo šole niti od zunaj, tem manje od znotraj. Krivično pa je, da ti prebivalci morajo ravno tako plačevati šolski davek kakor drugod, kjer imajo šole. Pa pustimo te nesrečnike ter poglejmo nekoliko bliže, t. j. v Predloko (Črnikal), kjer se godijo še huje pregrehe v pogledu neobhodno potrebne ljudske šole.

Leta 1823. že je umrl v Predloki župnik Peter Fabris. Dasi po imenu (a dvomljivo je tudi, da li po rodu) ni bil naš rojak, je skrbel za občno blaginjo. V oporoki je namreč zapustil 2400 gld., to je 4800 K za — šolo. Minilo je torej 81 let, a zaželene Fabrisove šole še vedno ni. Kdor je imel priliko, da je že videl sedanjo šolo v Predloki, poreče gotovo: »O, ti ubogi Fabris! Ako bi vedel, da se tvoja lepa želja tako slabo izpolni, bi bil gotovo zapustil ono vsoto za kake druge dobrodelne namene«.

Kdo pa je kriv, da šole dosedaj še niso zidali? Vaščanje! Onim, ki ne poznajo tega istrskega kraja, naj bo omenjeno, da je ta šola na samem, t. j. Predloka, a okolo te so tri katastralne občine: Rižana, Črnikal in Loka, iz katerih prihajajo otroci v to šolo. Zgoraj navedene vasi pa, ki

nimajo ljudske šole, hočejo od zapuščine imeti vsaka svoj delež. Nastale so zaradi tega stranke. Ti svoj delež, drugi svojega, tretji hočejo šolo bližje vasi, četrti tudi, a denarja je narastlo v 81. letih nekaj čez 30 tisoč kron. Kje je drugi denar, katerega bi moralo biti še dvakrat toliko, če ne več —! In kdo trpi na tem? Nihče drugi, nego učitelj telesno in otroci duševno, ki zaradi neskrbnosti staršev ne dobivajo zadostnega pouka. Ali je kristjanski to, da se ubogi učitelj muči z 200 (reci: dvesto) otroki ter da mora zraven — ker v šoli nima stanovanja in hrane — hoditi po 2 krat do 4 krat na dan 20 minut daleč do stanovanja? To se pravi — učitelja moriti! Skrajni čas je torej, da se po 81. letih tamošnji prebivalci pomirijo ter naredijo konec takemu nes pametnemu in nezaslišanemu stanju!

* * *

Še en važen odlok c. kr. dežel. šol. sveta v Ljubljani.

Št. 5391 ex. 1904.

Ljubljana, 17./I. 1905.

Rešuje poročilo z dne 28. novembra 1904, št. 2783, se pritožba župnega urada v Št. Vidu (pri Vipavi) proti tamuradni razsodbi z dne 12. novembra 1904, št. 2608, oziroma z dne 19. novembra 1904, št. 2719, s katero se je odredbi župnega urada z dne 21. septembra 1904, da je s pridigo združeno nedeljsko mašo smatrati kot versko vajo (šolsko mašo) v smislu § 5. odstavka 5. drž. zak. ter da mora pri isti učiteljstvo šolsko mladino po § 48. odst. 2. zakona z dne 2. maja 1883, drž. zak. I. št. 53, nadzorovati, oznanitev odrekla z ozirom na § 50. odst. 2. šol. in učnega reda z dne 20. avgusta 1870, št. 7648. ni ugodila, ker se nedeljska božja služba ne vrši posebno za šol. mladino, temuč sploh za farane, ter k isti šolski otroci ne pridejo korporativno, temveč v spremstvu svojih staršev ali njih namestnikov, od katerih se tudi nadzorujejo, torej oni v § 48. odstavek 2. gori navedenega zakona za redno določene verske vaje stavljeni pogoji pri nedeljski maši in z njo združeno pridigo niso dani.

Proti tej razsodbi je odprt priziv na c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje, ki ga je tekom 14 dni, pričenši od dneva dostavljenja vložiti.

Za dež. predsednika:

Schaffgotsch, m. p.

Dopisi.

Štajersko.

Popravek. V smislu tiskovnega zakona spoštljivo prosim, da blagovolite v prihodnji številki k dopisu, ki je objavljen v 36. številki »Učit. Tov.« 1904 z naslovom »Iz gornjegrajskega okraja«, priobčiti sledeči popravek:

1. Ni res, da sem jaz nasproten gospodoma tovarišema v okrajnem šolskem svetu, temveč edino res je, da sem nasproten nekateremu njunemu ravnanju.

2. Ni res, da hočem zastopniku učiteljstva v okrajnem šolskem svetu izpodkopati tla, in priti sam v to korporacijo. Temveč res je, da izhaja to neutemeljeno domnevanje iz domišljije tovariša trdilca. Srečen sem, da morem v svoji šolski občini svoje moči posvečevati koristi naroda ter nisem nikdar mislil hrepeneti, si s tem častnim bremenom oteževati svoje delovanje.

3. Ni res, da bi bilo tuokrajno učiteljstvo edino in složno, dokler nisem prišel jaz v ta okraj, temveč res je, da